

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto koskien HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ja väliaikaisesti muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia.

Investointisuunnitelmien määräajan siirto

Esityksen mukaan hyvinvointialueiden laskennallinen lainanottovaltuus määritellään jatkossa kokonaan alueiden talousarviotietojen perusteella, jolloin valtioneuvoston päätös lainanottovaltuuksista seuraavalle vuodelle voidaan tehdä jo helmi-maaliskuussa.

Esitys siirtää hyvinvointialueiden investointisuunnitelmien toimittamisen määräaika edellisen kalenterivuoden lopusta toukokuun loppuun olisi parannus nykytilanteeseen, mutta ei optimaalinen tilanne. Hyvinvointialueiden valtuustojen on hyväksyttävä edellisen vuoden tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä, tähän liittyen aluevaltuustot kokoontuvat yleensä kesäkuun alussa, eikä investointisuunnitelman käsittely samassa kokouksessa olisi mahdollista. Näin ollen optimaalisempi aika investointisuunnitelmien toimittamiselle olisi esimerkiksi kesäkuun puoliväliin mennessä. Tällöin investointisuunnitelman ja lainanottovaltuuspäätöksen yhteensovittamiselle ja poliittiselle päätöksenteolle, joka kestää noin kuukauden (lautakunta -> aluehallitus -> aluevaltuusto), jäisi riittävästi aikaa.

Toinen tärkeä ja huomioitava asia on hyvinvointialueiden investointisuunnitelmien hyväksymismenettely. Nykyisin ministeriössä tapahtuva investointisuunnitelmien hyväksyntä tyypillisesti on mennyt seuraavan kalenterivuoden puolelle. Uudessa aikataulutuksessa olisi alueiden näkökulmasta erittäin tärkeää, että tieto investointisuunnitelmien hyväksymisestä olisi tiedossa alueiden talousarvionprosessin mukaisessa aikataulussa, mikä tarkoittaisi syys-lokakuuta.

Alijäämän kattamisaikataulun väliaikainen pidentäminen

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue suhtautuu myönteisesti esitykseen, jonka mukaan valtiovarainministeriö voisi hyvinvointialueen hakemuksesta myöntää lisääikaa ennen vuotta 2025 kertyneiden alijäämien kattamiseen.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan alijäämien kattamisen määräaikaa pitäisi kuitenkin jatkaa yhdestä neljään vuoteen (2027–2030), koska rahoituslain III-vaiheen muutokset ovat heikentämässä entisestään alueiden rahoitusta. Hyvinvointialueet ovat tehneet nykyiset taloussuunnitelmansa ja talouden sopeuttamishjelmansa voimassa olevien valtion painelaskelmien mukaisesti. Nyt III-vaiheessa esitetyt rahoituslain heikennykset vaikuttavat merkittävästi alueiden talouden sopeuttamissuunnitelmiin ja kykyyn kattaa alijäämät ilman lakisääteisten palvelujen saatavuuden vaarantumista. Siksi olisi välttämätöntä, että alijäämien kattamisaikaa jatketaan vuoden 2030 loppuun saakka niille alueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Ystävällisin terveisin

Kirsi Leivonen

Hyvinvointialuejohtaja

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote

Tikkamäentie 16, M-talo, 4. krs.

80210 Joensuu

Jakelu Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Tiedoksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kirjaamo